

VAŽNOST POZNAVANJA STRANOG JEZIKA STRUKE ZA MOBILNOST I ZAPOŠLJIVOST DIPLOMANATA VISOKOG GOSPODARSKOG UČILIŠTA U KRIŽEVCIMA

IMPORTANCE OF KNOWLEDGE OF LANGUAGE FOR SPECIAL PURPOSES REGARDING MOBILITY AND EMPLOYABILITY OF KRIŽEVCI COLLEGE OF AGRICULTURE GRADUATES

Ivana CAFUK

vzhivana@gmail.com

Valentina PAPIĆ BOGADI

Visoko gospodarsko učilište u Križevcima

M. Demerca 1

HR-48260 Križevci

vpapic@vguk.hr

Marijana IVANEK-MARTINČIĆ

Visoko gospodarsko učilište u Križevcima

M. Demerca 1

HR-48260 Križevci

mivanek@vguk.hr

Renata HUSINEC

Visoko gospodarsko učilište u Križevcima

M. Demerca 1

HR-48260 Križevci

rhusinec@vguk.hr

Primljeno / Received: 2. 5. 2015.

Prihvaćeno / Accepted: 25. 5. 2015.

Izvorni znanstveni rad

Original scientific paper

UDK / UDC 378.6(497.5Križevci)“20”

316.648-057.875:81'243

SAŽETAK

U ovom se radu sustavno istražuju stavovi studenata Visokoga gospodarskog učilišta u Križevcima vezani uz važnost stranog jezika struke za mobilnost i zapošljivost. Prvi dio rada daje teoretsku podlogu istraživanju i definira strani jezik struke u kontekstu mobilnosti i zapošljivosti. U središnjem dijelu rada opisuje se istraživanje i analiza rezultata istraživanja provedenog metodom upitnika na populaciji ispitanika od 132 redovita studenta prve i druge godine Stručnog studija poljoprivrede. Većina studenata smatra kako je strani jezik kao kolegij potreban na Učilištu, te da će moduli iz stranog jezika koji su ponudeni biti korisni u njihovom budućem zanimanju. Isto tako, većina njih smatra kako je znanje stranog jezika uvelike dobilo na značenju ulaskom Hrvatske u Europsku uniju, te da će njihovim budućim poslodavcima znanje stranog jezika biti važno prilikom njihovog zapošljavanja. Učenje stranih jezika trebalo bi biti sastavni dio obrazovanja na svim njegovim razinama, uključujući i visoko obrazovanje. Ulaskom u Europsku uniju ulazimo u krug jezične i kulturne raznolikosti, te će znanje stranog jezika biti izuzetno važno.

Ključne riječi: strani jezik struke, mobilnost, zapošljivost, stavovi studenata

Key words: language for special purposes, mobility, employability, students' attitudes

1. JEZIK STRUKE U KONTEKSTU MOBILNOSTI I ZAPOŠLJIVOSTI

U današnjem svijetu ekonomske krize i povećane nezaposlenosti na globalnom tržištu rada, glavna briga poslodavaca su vještine i kompetencije potencijalnih zaposlenika. U tom je kontekstu korisno istražiti koje su vrste vještina potrebne za veće mogućnosti zapošljavanja, i kako hrvatska Vlada i sustav visokog obrazovanja surađuju kako bi se prilagodili situaciji na tržištu rada koje je podložno stalnim promjenama. Razvoj osobnih i profesionalnih kompetencija (uključujući kulturološku osviještenost i intelektualne kompetencije, komunikacijsku kompetenciju, kao i osobnu autonomiju i rješavanje problema), smatraju se prioritetom za poboljšanje ishoda učenja studiranja i postizanje boljih prilika za zapošljavanje u inozemstvu (Hughes i Wallis 2010). Na temelju prikupljenih informacija iz članaka, časopisa, radova i izvješća o istraživanju tržišta rada, jasno je da poslodavci definiraju znanje stranih jezika kao jedan od ključnih faktora za zapošljavanje i očekuju da će njihovi potencijalni zaposlenici s visokom naobrazbom posjedovati ne samo dobro poznavanje jezika za opće namjene, nego i za točno određene svrhe. Cilj ovog rada je dati sveobuhvatan pogled na trenutnu situaciju u podučavanju stranih jezika struke na Visokom gospodarskom učilištu u Križevcima, te razmotrit ulogu i važnost poznavanja stranog jezika struke u okviru kompetencija diplomanata koje omogućavaju njihovu bolju mobilnost i zapošljivost. Hrvatske institucije visokog obrazovanja bile su svjedoci značajnih promjena otkad je uveden Bolonjski proces 2005 godine. Danas se od institucija visokog obrazovanja očekuje da pripreme učinkovitog i uspješnog zaposlenika za tržište rada. Zapošljavanje današnjih diplomiranih studenata ovisi o tome koliko su dobro pripremljeni lingvistički i interkulturalno. Jedna od najvažnijih zadaća nastave jezika za posebne svrhe u visokom obrazovanju je pomoći studentima da budu konkurentni na tržištu rada.

1.1. Jezik struke

Uloga jezika za posebne svrhe (LSP) je vrlo važna za razvoj mobilnih i radno sposobnih diplomanata u institucijama visokog obrazovanja. S razvojem gospodarstva utemeljenog na znanju, institucije visokog obrazovanja suočene su s izazovom da ponude nastavne programe koji će na adekvatan način pripremiti studente za svijet rada. Poslodavci danas ne traže samo akademske kvalifikacije, već i druga znanja, sposobnosti i vještine važne za radno mjesto. Poslodavci smatraju je da su tri najpotrebnije vještine komunikacijske vještine, rješavanje problema i međuljudske vještine (Zaharim, 2010). Kako bi pripremili diplomirane studente da budu konkurentni u svijetu rada, te da razviju svoje vještine potrebne za zapošljavanje, institucije visokog obrazovanja moraju razviti i ponuditi odgovarajuće studijske programe, što opet zahtijeva ispravno planiranje i pripremu. Jedan od načina poboljšavanja vještina potrebnih za zapošljavanje je omogućiti studentima da imaju praktične vježbe gdje mogu učinkovito primijeniti svoje znanje. Nastavni planovi i programi poljoprivrednog obrazovanja trebaju biti preusmjereni na rješavanje poslodavčeve potražnje za radnicima, a u drugačiji pristup nastavnih planova i programa trebat će ugraditi i novu ulogu tržišno orijentirane poljoprivrede (Crowder, 1999.). Nastavni planovi i programi poljoprivrednih fakulteta i sveučilišta u zemljama u razvoju trebaju se prilagoditi sadašnjim i budućim potrebama za zapošljavanje diplomanata. Naglasak u revidiranju nastavnih planova i programa trebao bi biti na rješavanju problema i na grupi vještina (npr. računalne ili komunikacijske vještine) koje su primjenjive u raznolikom sektoru zapošljavanja (Lindley, 1998.). Razvoj studijskih programa trebalo bi se temeljiti na omogućavanju studentima da upoznaju očekivanja poslodavaca u privatnom sektoru (Crowder, 1999.). Globalizacija je jedna od najčešće spominjanih pojava na prijelazu tisućljeća. Utječe na cijelo gospodarstvo i društvo, tržište rada i zadatke obrazovnog sustava. Institucije visokog obrazovanja moraju pripremiti učinkovitog i uspješnog zaposlenika za tržište rada, dok mogućnost zapošljavanja današnjih diplomanata ovisi o tome koliko su dobro pripremljeni u jezičnom i interkulturalnom smislu za ulazak na tržište rada.

Prvo desetljeće novog tisućljeća donijelo je značajne promjene u europskom visokom obrazovanju. Dolazi do pomaka od poučavanja prema učenju, odnosno pomaka sadržaja studijskog programa. prema ishodima učenja.

U svom radu o engleskom za posebne namjene, Brunton (2009) navodi da se "Engleski za posebne namjene (ESP) pojavio kao pojam 1960-ih godina, jer opći tečajevi engleskog jezika često nisu ispu-

njavali očekivanja učenika ili poslodavaca." LSP je dakle pojam koji uključuje niz podjela kao što su jezik za akademske svrhe (LAP), jezik za poslovne svrhe (LBP), jezik za svrhe zanimanja (LOP) i jezik za profesionalne svrhe (LPP). (Brunton: 2009.). Dudley-Evans i St. John (1998.) primijenili su niz karakteristika za rješavanje nesuglasica o tome što je ESP, podijelivši ga u 3 stalna i 5 promjenjivih obilježja. Stalna obilježja fokusiraju se na LSP definirajući ga tako da se zadovolje specifične potrebe studenata, uz korištenje temeljne metodologije i obilježja discipline kojoj služe, te su usmjerene na jezik primjeren tim aktivnostima u smislu gramatike, leksika, registra, vještina učenja, predavanja i žanra. Kada je riječ o promjenjivim karakteristikama, one detaljnije definiraju LSP i navode da bi se on mogao odnositi ili biti dizajniran za specifične discipline, da bi mogao koristiti drugačiju metodologiju i da će vjerojatno biti dizajniran za odrasle na tercijarnoj razini i biti korišten u profesionalnoj poslovnoj situaciji. Moglo bi ga se, međutim, razmatrati i u kontekstu podučavanja na srednjoškolskoj razini. S obzirom na predznanje studenata, LSP je dizajniran za studente s prosječnim ili naprednim poznavanjem stranog jezika i većina LSP kolegija pretpostavlja neko osnovno znanje o sustavu jezika. Daljnji aspekti po kojima se LSP razlikuje od općih jezičnih tečajeva jest činjenica da tečajevi jezika struke pripremaju studente za jasno definirani komunikacijski i radni okoliš, više se usredotočuju na jezik u kontekstu nego na gramatiku i jezične strukture i odnose se na radno okruženje. Podučavanje jezika struke također zahtijeva drugačiji pristup kreiranju tečaja, te drugačije definiranje ciljeva tečaja i ishoda tečaja. (Brunton, 2009). Uzimajući u obzir ciljeve učenja i potrebe studenata, kolegiji stranog jezika struke na institucijama visokog obrazovanja trebali bi u središtu pažnje imati studenta, a materijali za podučavanje igraju značajnu ulogu za uspjeh u podučavanju u sklopu kolegija. Materijali potrebni za izvođenje kolegija i metodologija podučavanja trebaju se temeljiti na specifičnim profesionalnim ili akademskim potrebama studenata, a nastavni materijali trebaju biti vjerodostojni, aktualni i relevantni za određenu struku.

Pri osmišljavanju kolegija stranog jezika struke važno je da su studenti u određenoj mjeri u mogućnosti da odmah koriste ono što su naučili, kako bi obavljali svoje poslove što učinkovitije. Analiza potreba jest i uvijek će biti važan i temeljni dio podučavanja stranog jezika za posebne namjene (Gatehouse, 2001; Graves, 2000.). Zajednički europski referentni okvir za jezike (2001.) pruža osnovu za izradu nastavnih planova i programa, ispita, udžbenika i vodiča kroz nastavne planove i programe i može se primijeniti na bilo koji europski jezik. Također definira i različite razine znanja i poznavanja jezika.

1.2. Strani jezik struke kao vještina potrebna za bolju zapošljivost

Visoka stopa nezaposlenosti među diplomantima javnih sveučilišta i konkurentno tržište rada zahtijevaju diplomante koji su dobro pripremljeni za svijet rada. Većina studenata smatra da je mogućnost zapošljavanja nakon stjecanja diplome glavni prioritet. Sama diploma čak i prestižnog fakulteta više nije dovoljna ukoliko diplomant nema kompetencije i opće sposobnosti ili tzv. vještine zapošljavanja koje bi mu trebale pomoći da učinkovito primjenjuje svoje znanje i tehničke vještine. Zapošljivost je pojam kojeg često susrećemo u stručnoj literaturi u području visokog obrazovanja. Koo (2006.) definira zapošljivost u kontekstu pronalaženja radnih mjesta za diplomante i njihovo održavanje kroz usvajanje novih vještina potrebnih za različite funkcije u društvu. Hillage i Pollard (1998: 1) definiraju zapošljivost kao "sposobnost da se dobije prvo radno mjesto i da se stekne novo ako je to potrebno." Harvey (1999:4) navodi da je "zapošljivost diplomanata sklonost diplomanata da pokažu attribute koje poslodavci očekuju da će biti potrebne za buduće učinkovito funkcioniranje njihove organizacije ". Lie (2006.) nadalje definira mogućnost zapošljavanja kao "natjecateljsku raspravu koja uključuje mnoge dionike i aktere. Oni su povezani s globalnim akterima i lokalnom vlašću, poslodavcima, industrijom, studentima i akademskim udruženjima, stručnim upravnim tijelima, kao i s agencijama za osiguranje kvalitete i akreditaciju."

To dovodi do zaključka da ustanove visokog obrazovanja, nacionalne obrazovne agencije, agencije za zapošljavanje i gospodarske komore trebaju usko surađivati kako bi se definirali čimbenici zapošljavanja koji se traže od potencijalnih zaposlenika u skladu s trenutnom situacijom na tržištu rada.

1.3. Vještine potrebne za bolju zapošljivost diplomanata

Vještine potrebne za zapošljavanje (eng. employability skills) pojavile su se kao pojam 1980. godine i često se nazivaju općim sposobnostima, prenosivim vještinama, osnovnim vještinama, bitnim vještinama, mekim vještinama (eng. soft skills), temeljnim vještinama, osnovnim kompetencijama, mogućim vještinama ili ključnim vještinama (Zaharim, 2010.). Mnoge su zemlje razvile nacionalne okvire na temelju vještina potrebnih za zapošljavanje koji služe kao svojevrsni vodič za diplomante i njihove potencijalne poslodavce, ali dinamično okruženje u svijetu rada zahtijeva da se ti okviri često ažuriraju. Kako bi diplomanti bili uspješni na tržištu rada, potrebno je imati željene vještine zapošljavanja. Ove vještine igraju važnu ulogu za diplomante u dobivanju zaposlenja i uspjehu na radnom mjestu (DEST, 2006.). Robinson (2000.) definira vještine zapošljavanja kao "osnovne vještine potrebne za dobivanje, očuvanje i dobro obavljanje posla." Pri utvrđivanju osnovnih vještina potrebnih za dobro obavljanje posla treba uzeti u obzir očekivanja i percepciju potencijalnih poslodavaca, koji se razlikuju od države do države. Tako primjerice u zemljama engleskog govornog područja poslodavci ne smatraju da je poznavanje stranog jezika od velike važnosti, budući da se većina svjetske poslovne komunikacije odvija na engleskom jeziku. S druge strane, vlasnici malih i srednjih poduzeća iz ne-engleskog govornog područja, iz zemalja poput Hrvatske ili Slovenije, smatrat će vještine upotrebe stranih jezika struke svojih zaposlenika vrlo korisnim jer će olakšati suradnju sa zemljama diljem svijeta. Poznavanje stranog jezika struke je također nužno kada se proučavaju stručni radovi i članci, uglavnom pisani na engleskom ili njemačkom jeziku, i kada se posluje i komunicira s klijentima. Vještine koje poslodavci općenito očekuju su jezične sposobnosti, opće i aktualno znanje, sposobnost prezentacije klijentima, osnovno poznavanje rada na računalu i po mogućnosti određeno radno iskustvo.

Prema Kubleru i Forbesu (2004), znanje stranih jezika je jedna od važnih kompetencija za zapošljavanje studenata. To se odnosi na sposobnosti i vještine u korištenju pojedinih jezika, sposobnosti da ih studenti primijene u odgovarajućim situacijama i sposobnost da uvjerljivo i koherentno iznose stavove i mišljenja.

Podaci istraživanja Kublera i Forbesa pokazuju da znanje stranih jezika koje očekuju poslodavci uključuje visoku razinu znanja općeg jezika, visoku razinu znanja jezika struke, kombinaciju općeg i strukovnog jezika, dobre pregovaračke vještine, sposobnost interkulturalne komunikacije kao i samouvjerenost i inicijativu u korištenju stranog jezika.

Rezultati toga empirijskog istraživanja pokazuju da je srednja razina poznavanja stranog jezika struke najčešći zahtjev poslodavaca. Osim poznavanja stranog jezika struke, komunikativna pismenost se često izdvaja kao jedan od ključnih faktora koji utječe na zapošljavanje. To uključuje komunikaciju licem u lice, Internet, iPod i mobitel, multimodalnu i multimedijску pismenost i komunikacijsku pismenost. Može se reći da su komunikacijske vještine i aktivno korištenje stranog jezika temeljni alati za mobilnost i zapošljavanje diljem Europe.

Europska komisija potiče suradnju kroz dobro financirane programe u svrhu promicanja mobilnosti studenata i znanstvenika u Europi, s ciljem da se unaprijedi učenje europskih jezika i da se potaknu veze između sveučilišta i industrije. U posljednja dva desetljeća visoko obrazovanje u Hrvatskoj prošlo je kroz razdoblje velikih promjena i rasta, što je omogućilo visokim učilištima da potiču mobilnost vlastitih studenata, te da na svoje studijske programe upisuju studente sa sveučilišta iz drugih zemalja Europe i svijeta. Povećane mogućnosti mobilnosti unutar programa Europske unije suočile su hrvatski sustav visokog obrazovanja s nužnošću da se poboljšaju međunarodne komunikacijske vještine hrvatskih studenata kako bi se povećale njihove mogućnosti da uspješno studiraju na sveučilištima diljem Europe u sklopu programa razmjene (npr. Erasmus). Hrvatska Vlada postavila je sljedeće ciljeve o mobilnosti na svim razinama obrazovanja: 1.800 studenata sveučilišnih i stručnih studija pohađati će dio kolegija svojih studijskih programa u inozemstvu svake godine do kraja ovoga desetljeća. Poznavanje stranih jezika jedan je od ključnih čimbenika za uspješno ostvarenje tih ciljeva: ono omogućuje pristup informacijama potrebnim za obavljanje prakse, za učenje i komuniciranje s nastavnicima, kolegama studentima i potencijalnim poslodavcima.

2. ISTRAŽIVANJE STAVOVA STUDENATA O VAŽNOSTI POZNAVANJA STRANOG JEZIKA

Kroz ovaj su rad sustavno istraženi stavovi studenata o važnosti poznavanja stranog jezika struke za mobilnost i zapošljivost diplomanata Visokoga gospodarskog učilišta u Križevcima.

Na ovo ispitivanje potaknula nas je velika uloga stranih jezika kako u svijetu pa tako i u Hrvatskoj, bilo u svrhu komunikacije ili zapošljavanja. Ulaskom Hrvatske u Europsku uniju, te nakon godina zanemarivanja poznavanja i upotrebe stranih jezika, ponovo se budi potreba za njihovim znanjem. Od pojedinca se očekuje znanje barem jednog stranog jezika. Strani jezici danas su stalna potreba koja nam svojim poznavanjem otvara vrata komunikacije, poslovnog svijeta i novih saznanja. O tome nam svjedoče mnoga provedena istraživanja u području lingvistike i metodike nastave stranih jezika. Takva istraživanja povećala su interes da se jedno takvo istraživanje provede u suradnji sa studentima Visokoga gospodarskog učilišta u Križevcima.

Svrha ovog istraživanja bila je dobiti procjenu važnosti poznavanja stranog jezika struke u kontekstu mobilnosti i zapošljivosti diplomanata na VGUK. Istraživanje nas je upoznalo i sa stavovima studenata o stranom jeziku kao jeziku struke, njihovom poznavanju stranih jezika, te željom za daljnjim napredovanjem, što kasnije otvara mogućnost zapošljavanja u struci diljem Europe. Istraživanje također ukazuje na poteškoće vezane uz svakodnevno korištenje stranih jezika. Podaci iz istraživanja mogu se koristiti prilikom izrade novih ili poboljšanja postojećih program stručnog i specijalističkog studija kako bi se potaknuo što veći broj studenata na učenje stranog jezika, te omogućilo njihovo lakše zapošljavanje nakon završetka studija.

2.1. Važnost stranih jezika

Strani jezici postaju sve važniji dio našeg svakodnevnog života. Njihova važnost proizlazi iz ubrzane globalizacije, te svjetskih trendova međunarodne suradnje i integracija, bilo da su one ekonomske, političke ili nekog trećeg oblika. Važnost poznavanja i služenja stranim jezicima nije u svim zemljama jednaka. Ovisi o veličini zemlje, o broju stanovnika, te o povezanosti s inozemstvom. Zemlje danas ulažu više ili manje truda u podizanje svijesti svojih građana o značenju jezične naobrazbe. Iako relativno mala zemlja u svjetskim okvirima, Hrvatska je prepoznala je važnost učenja stranih jezika. Tu su važnost objasnili Galetić i Golac u svom radu *Anketno istraživanje o znanju i percepciji stranih jezika studenata Ekonomskog fakulteta Zagreb* (Galetić i Golac, 2006). Važnost stranih jezika tema je mnogobrojnih istraživanja na visokoškolskim ustanovama među studentima i nastavnicima. Rezultati ukazuju na sve veću svijest studenata o važnosti stranih jezika. Na to nam također ukazuje istraživanje koje je provedeno na Pravnom fakultetu u Osijeku. Jedan od ciljeva tog istraživanja koje nosi naslov *Strani jezik u pravnoj struci: istraživanje stavova djelatnih pravnika i studenata prava* bio je na temelju dobivenih rezultata utvrditi kakvi su stavovi stručnjaka u području prava prema važnosti znanja stranoga jezika u obavljanju njihova posla, kako bi se dokazalo da je strani jezik, u toj analizi njemački, potreban za kvalitetno obavljanje poslova u odvjetništvu, sudstvu, javnoj upravi i na pravnim fakultetima i da ga nužno treba kontinuirano podučavati na fakultetima (Kordić 2003). Na pitanje što misle koliko će im strani jezik koristiti u stručnom radu većina studenata odgovorila je kako će im znanje stranog jezika biti prilično ili pak veoma važno u obavljanju njihovog budućeg posla. Uspoređujući dobivene rezultate s rezultatima istraživanja Pravnog fakulteta u Osijeku većina studenata istog je mišljenja. Studenti na fakultete dolaze iz različitih sredina, i različitih srednjih škola. Shodno tome, niti njihovo predznanje stranih jezika nije podjednako. Neki imaju dobro savladane temelje jezika, te imaju dobro opće znanje stranih jezika, dok većina njih ima slabo ili gotovo nikakvo znanje.

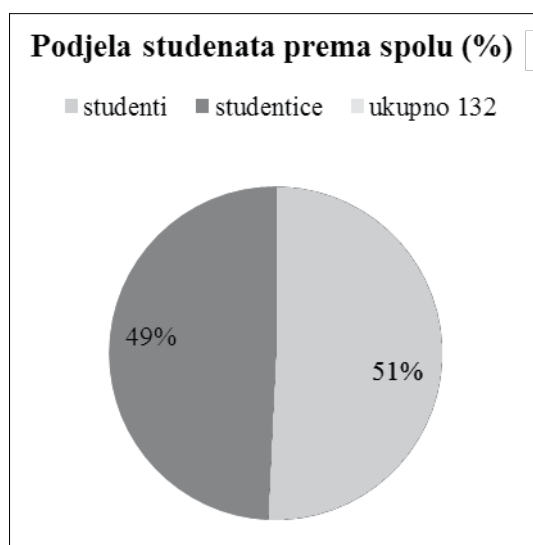
O tome nam govori istraživanje koje je provedeno na Pedagoškom fakultetu u Rijeci. Istraživanje nosi naslov *Strani jezik u funkciji struke – iskustva i problemi* (Vitezić, 2010). U istraživanju se navodi kako studenti nisu savladali opći engleski jezik tj. da studenti ne poznaju u dovoljnoj mjeri jezična pravila engleskog jezika, a niti leksik. Iste rezultate pokazalo je i istraživanje provedeno na Visokom gospodarskom učilištu u Križevcima pod naslovom *Ispitivanje stavova o stranim jezicima studenata i nastavnika na Visokom gospodarskom učilištu u Križevcima* (Škorjanec, 2010.), gdje studenti na pitanje

koliko vremena posvećuju učenju stranog jezika odgovaraju kako ga ne uče ili ga uče veoma malo, a kao razlog tome navode slabo ili gotovo nikakvo predznanje općeg stranog jezika. U Hrvatskoj je također provedeno istraživanje pod naslovom *Strani jezik u Hrvatskoj* (2010). Dobiveni rezultati ukazuju na to da 78% građana tvrdi da poznaje barem jedan strani jezik, što je 5% više u odnosu na 2009. godinu. Engleskim jezikom služi se 90% mladih u dobi od 15 do 17 godina, dok se u dobi od 18 do 24 godine engleskim jezikom služi 96% mladih. Daljnjim rastom godina opada poznavanje stranog jezika. Ti podaci također upućuju na sve veću važnost i prisutnost stranih jezika u svakodnevnom životu.

2.2. Opis i rezultati istraživanja

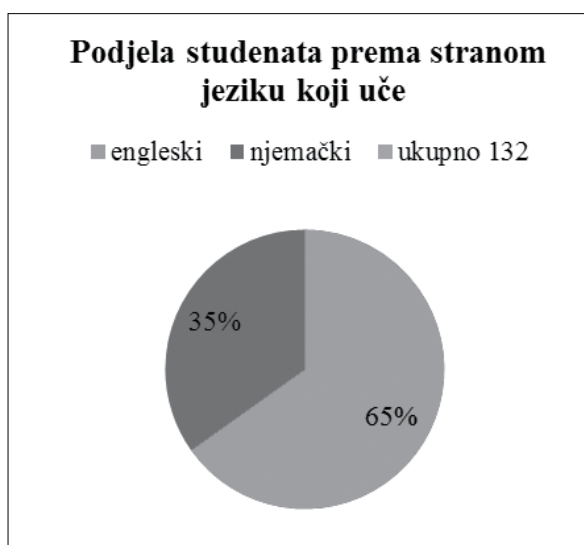
Istraživanje ispituje stavove o važnosti poznavanja stranog jezika struke za mobilnost i zapošljivost diplomanata Visokoga gospodarskog učilišta u Križevcima. Populaciju ispitanika činila su 132 redovita studenta prve i druge godine Stručnog studija poljoprivrede. Korištena je metoda upitnika. Upitnik se sastojao od 25 pitanja koja su se odnosila na stavove studenata. U anketi su ponuđena pitanja višestrukog izbora, te nekoliko otvorenih pitanja. Ispitivanje je provedeno u travnju 2012 godine. Pitanja koja je sadržavao upitnik odnosila su se na nekoliko područja vezanih uz strane jezike. Jedan dio pitanja odnosio se na vlastitu procjenu poznavanja stranog jezika ispitanika i njihovu primjenu stranog jezika u svakodnevnom životu, dok se drugi dio odnosio na njihove stavove o zapošljivosti, te važnosti poznavanja stranog jezika nakon ulaska Hrvatske u Europsku uniju. Rezultati ovog istraživanja daju uvid u probleme na koje nailaze studenti, a vezani su uz nastavu stranih jezika na Učilištu.

Istraživanjem su bila obuhvaćena 132 studenta prve i druge studijske godine i to 86 studenata koji uče engleski jezik i 46 studenata koji uče njemački jezik. Redoviti studenti druge godine podijeljeni su u tri studijska usmjerenja. Od 58 studenata druge godine, smjer *Bilinogojstvo* odabralo je 30 studenata, *Menadžment u poljoprivredi* 18, a *Zootehniku* 10 studenata. Ispitanici su u dobi od 18 do 23 godine. Dobiveni rezultati pokazuju da 43% ispitanika uči strani jezik više od 9 godina, te da ih 55% nije zadovoljno dosadašnjim usvojenim znanjem iz stranog jezika. Od studenata se pri upisu očekuje da su usvojili osnove gramatike i vokabulara općeg stranog jezika kako bi predavači stranih jezika na Učilištu mogli s njima nastaviti raditi s materijalima i sadržajima koji odgovaraju području poljoprivrede, a predstavljaju nastavak i nadopunu predznanja studenata.

Graf 1. Podjela studenata prema spolu (u %)

Izvor: Anketa – ispitivanje stavova studenata o važnosti poznavanja stranog jezika struke

Graf 2. Podjela studenata prema stranom jeziku koji uče (u %)

Izvor: Anketa – ispitivanje stavova studenata o važnosti poznavanja stranog jezika struke

2.2.1. Analiza odgovora redovitih studenata prve i druge studijske godine

Koliko godina učite strani jezik?

5 godina (6/132)

9 godina (69/132)

Više (57/132)

Iz podataka koje smo prikupili možemo zaključiti da većina studenata uči strani jezik 9 godina ili više. Budući da se radi o generacijama u kojima se strani jezik uvodio kao prvi obavezni strani jezik tek u četvrtom razredu osnovne škole, možemo zaključiti da ih većina (njih 69) koji su odabrali odgovor (b) zapravo od tada i uči strani jezik, dok njih 57 koji su odabrali odgovor (c) strani jezik uči od prvog razreda osnovne škole ili još od predškolske dobi.

Od kolike vam je važnosti znanje stranog jezika?

Nije mi važno (4/132)

Malo mi je važno (40/132)

Vrlo mi je važno (88/132)

Iz dobivenih odgovora vidimo kako je studentima znanje stranog jezika vrlo važno i kako su studenti svjesni uloge koju ono predstavlja u njihovom životu. Razlika među odgovorima vidljiva je između studenata prve i druge godine. Većina studenata druge godine odabrala je odgovor (c), dok je većina ispitanika prve godine odabrala odgovor (b).

Jeste li zadovoljni znanjem stranog jezika?

Ne (38/132)

Ne u potpunosti (73/132)

Da (21/132)

Odgovori studenata na ovo pitanje ukazuju na to da većina studenata nije zadovoljna svojim poznavanjem stranog jezika. Veliku ulogu u tome ima i njihovo predznanje, što je doprinijelo tome da lakše ili teže usvajaju nova znanja. Time i teže napreduju u odnosu na kolege koji su zadovoljni svojim znanjem. Većina studenata dolazi iz srednjih trogodišnjih ili četverogodišnjih strukovnih škola, dok je mali broj studenata sa završenom gimnazijom, što također može biti jedan od razloga slabijeg poznavanja stranog jezika.

Možete li zamisliti svakodnevni život bez da se koristite stranim jezikom?

Ne (74/132)

Da (58/132)

56% ispitanika ne može zamisliti svakodnevni život bez korištenja stranog jezika. To ukazuje na činjenicu da su studenti svjesni važnosti učenja i poznavanja stranih jezika. Međutim, 44% studenata smatra da im strani jezik nije potreban u svakodnevnom životu, što je s obzirom na današnje vrijeme globalizacije i na tražene kompetencije na tržištu rada zabrinjavajuće.

Za što koristite strani jezik u svakodnevnom životu?

Gledanje televizijskog programa (35/132)

Pretraživanje interneta (100/132)

Slušanje glazbe (32/132)

Nešto drugo (28/132)

Možemo zaključiti da većina ispitanika, njih 75%, strani jezik većinom koristi za pretraživanje interneta. 21% odgovorilo je da strani jezik koristi za nešto drugo.

Neki su studenti odgovorili:

Za komunikaciju (općenito)

Posao

Igrice

Radi fakulteta

Nastavni materijal

Komunikacija s prijateljima iz inozemstva

Kolika je prisutnost stranog jezika u vašem životu?

Mala, susrećem se s njim samo na predavanjima (32/132)

Srednja, ponekad ga koristim (78/132)

Velika, koristim ga svakodnevno (22/132)

Odgovori na ovo pitanje ukazuju na srednju razinu prisutnosti stranog jezika kod većine studenata. Dio njih strani jezik koristi samo povremeno, odnosno na nastavi, dok se mali dio njih stranim jezikom koristi svakodnevno.

Smatrate li da je strani jezik struke kao kolegij potreban na Visokom gospodarskom učilištu?

Da (105/132)

Ne (27/132)

Dobiveni rezultati ukazuju da su studenti svjesni potrebe i važnosti stranih jezika kao kolegija na Učilištu. Ove podatke usporedili smo s rezultatima sličnog ispitivanja koje je također provedeno na Učilištu prije dvije godine. Na isto pitanje studenti su sa 70% odgovorili kako je strani jezik potreban na Učilištu. Iz ovoga možemo vidjeti kako su strani jezici u međuvremenu još više dobili na značenju, te da još veći broj studenata smatra kako je strani jezik kao kolegij potreban na Učilištu.

Smatrate li da će Vam kolegiji iz stranog jezika ponuđeni na Učilištu biti korisni za Vaše buduće zanimanje

Da (74/132)

Ne (21/132)

Ne znam (37/13)

74 od 132 ispitanika smatra kako će im ponuđeni kolegiji iz stranog jezika biti potrebni za njihovo buduće zanimanje. Ulaskom u Europsku uniju studenti dobivaju mogućnost zapošljavanja izvan Hrvatske, za što će im znanje stranih jezika biti od velike važnosti.

Smatrate li da će vam strani jezik biti potreban u vašoj struci?

Ne (24/132)

Da (108/132)

Više od polovice studenata, njih 56%, smatra da će im kolegiji iz stranog jezika ponuđeni na Učilištu biti korisni za njihovo buduće zanimanje.

Većina studenata smatra kako će im strani jezik biti potreban u struci, odnosno prilikom zapošljavanja. Iz toga možemo zaključiti da je jezik struke važan za zanimanje koje će studenti obavljati po završetku studija, osobito nakon ulaska Hrvatske u Europsku uniju, gdje poljoprivreda zauzima značajno mjesto.

Jeste li do sada imali usmeni /pismeni kontakt sa strancima gdje se od vas tražilo poznavanje stranog jezika?

Ne (43/132)

Da (89/132)

Usmeni ili pismeni kontakt sa strancima gdje se tražilo znanje stranog jezika imalo je 67% ispitanika. To nam govori o sve većoj prisutnosti stranih jezika u svakodnevnom životu, te o sve većoj potrebi za njihovim poznavanjem i učenjem kako bi se mogli što lakše snaći u situaciji u kojoj gdje se očekuje znanje stranog jezika.

Ako jeste, što se od Vas tražilo? (e-mail, telefonski razgovor, pismo)

Ispitanici koji su do sada imali usmeni/pismeni kontakt sa strancima (67% njih) na ovo su pitanje odgovorili kako se od njih većinom tražio kontakt putem telefona, i to od njih 50%. 37% ispitanika ostvarilo je kontakt putem e-maila, dok ih je 12% kontakt na stranom jeziku ostvarilo putem pisma.

Kako biste ocijenili svoje znanje pojedinih vještina stranoga jezika: čitanje, pisanje, slušanje, govor?

Čitanje 1 2 3 4 5

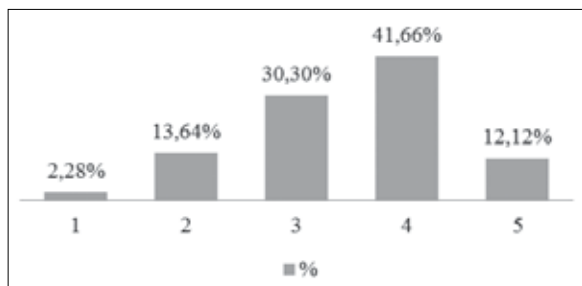
Pisanje 1 2 3 4 5

Slušanje 1 2 3 4 5

Govor 1 2 3 4 5

Na pitanje kako bi ocijenili svoje znanje stranog jezika iz čitanja, pisanja, slušanja i govora studenti su odgovorili:

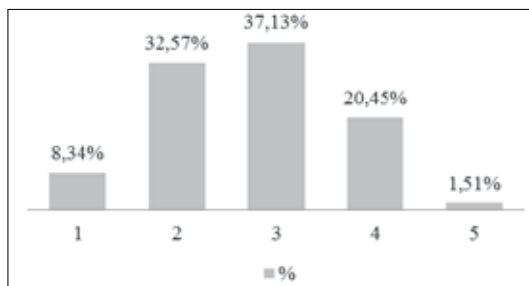
Za čitanje:

Graf 3. Ocjena vlastitog znanja studenata iz stranog jezika vještina čitanja

Izvor: Anketa – ispitivanje stavova studenata o važnosti poznavanja stranog jezika struke

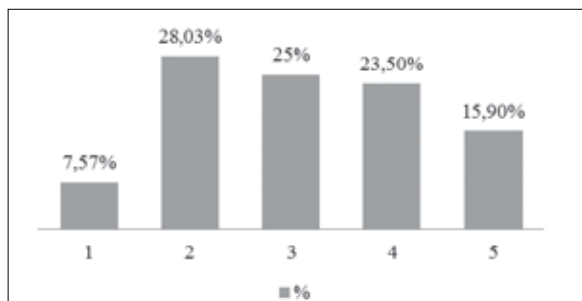
Za pisanje:

Graf 4. Ocjena vlastitog znanja studenata iz stranog jezika vještina pisanja

Izvor: Anketa – ispitivanje stavova studenata o važnosti poznavanja stranog jezika struke

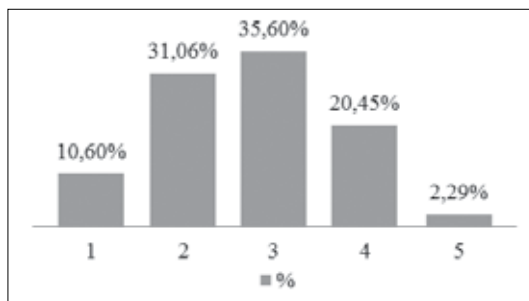
Za slušanje:

Graf 5. Ocjena vlastitog znanja studenata iz stranog jezika vještina slušanja

Izvor: Anketa – ispitivanje stavova studenata o važnosti poznavanja stranog jezika struke

Govor:

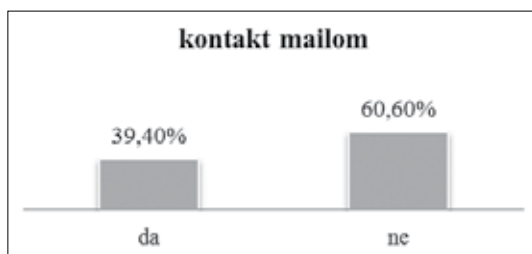

Graf 6. Ocjena vlastitog znanja studenata iz stranog jezika vještina govorazvor: Anketa – ispitivanje stavova studenata o važnosti poznavanja stranog jezika struke

Iz priloženih je grafičkih prikaza vidljivo da studenti nisu zadovoljni svojim znanjem stranih jezika. Iz dobivenih rezultata gdje su studenti sami ocjenjivali svoje znanje stranog jezika iz vještina pisanja, čitanja, slušanja, i govora možemo vidjeti da su s najvišom ocjenom vrednovali pisanje, i to s ocjenom vrlo dobar. Ocjenu odličan studenti su dodijelili vještini slušanja, ali u vrlo malim postocima. Vještine slušanja, pisanja i govora ocijenjena su podjednakim postotkom negativnih ocjena, što je za studente Učilišta djelomično zadovoljavajući rezultat. 30% studenata procjenjuje svoje znanje stranog jezika struke dobrim, 20% ispitanika smatra da im je znanje vrlo dobro ili čak odlično, no zabrinjavajuće je da čak 40% studenata smatra jezične vještine pisanja i govora tek dovoljnim ili čak nedovoljnim.

Ako bi se od Vas tražilo da ostvarite kontakt s inozemstvom na stranom jeziku, biste li to bili u stanju učiniti?

Iz odgovora možemo zaključiti da bi studenti, ako bi se to od njih tražilo, bili u stanju ostvariti kontakt na stranom jeziku. Većina (84%) bi to učinila putem telefonskog razgovora, dok bi samo 39% to bilo u stanju učiniti putem e-maila. Odgovori na ovo pitanje u skladu su s odgovorima na pitanje 11 u kojem su studenti najslabije ocijenili svoje znanje iz područja pisanja.

Graf 7. Prikaz mogućnosti kontakta mailom

Izvor: Anketa – ispitivanje stavova studenata o važnosti poznavanja stranog jezika struke

Graf 8. Prikaz mogućnosti kontakta telefonskim razgovorom

Izvor: Anketa – ispitivanje stavova studenata o važnosti poznavanja stranog jezika struke

Smatrate li da će poznavanje stranog jezika biti više traženo ulaskom Hrvatske u Europsku uniju?

Da (112/132)

Ne (2/132)

Ne znam (18/132)

Iz ovih odgovora možemo vidjeti da 85% studenata smatra kako će im strani jezik biti više potreban ulaskom Hrvatske u Europsku uniju, osobito u njihovoj struci, jer u Europskoj uniji poljoprivreda zauzima važno mjesto. Njih 20% ne smatra ili ne zna hoće li im strani jezik biti potreban.

Smatrate li da će znanje stranog jezika Vašem budućem poslodavcu biti važno prilikom Vašeg zapošljavanja? (odabrati će onoga kandidata koji će bolje znati strani jezik)

Da (62/132)

Ne (5/132)

Ne znam, ovisi o radnom mjestu na koje ću se prijaviti (65/132)

Ovdje možemo vidjeti kako su studenti podvojenog mišljenja kada se radi o tome hoće li znanje stranog jezika biti važno njihovom budućem poslodavcu. 49% studenata smatra da će njihovom poslodavcu znanje stranog jezika biti važno, dok 50% njih ne zna, te smatra da će znanje stranog jezika ovisiti

o radnom mjestu na koje će se prijaviti. No, takav odgovor opet naglašava eventualnu mogućnost potrebe poznavanja stranog jezika za buduće zapošljavanje. Samo 3% ispitanika smatra da strani jezik neće biti važan njihovom budućem poslodavcu.

Smatrate li da je Vaše znanje stranog jezika dovoljno dobro da u Vašem životopisu za zapošljavanje navedete da dobro poznajete engleski i/ili njemački u govoru i pismu?

Da, dovoljno je dobro (51/132)

Ne, nije dovoljno dobro (81/132)

Iz odgovora na ovo pitanje možemo vidjeti kako većina studenta smatra kako njihovo znanje stranog jezika u govoru i pismu nije dovoljno dobro kako bi ga naveli u svom životopisu. Tome svjedoče i rezultati prethodnog samovrednovanja studenata.

Koliko stranih jezika govorite?

1 (88/132)

2 (44/132)

3 i više (5/132)

Od ukupnog broja ispitanika jedan strani jezik govori njih 65%. Dobiveni rezultati su pozitivni, budući da se od svakoga očekuje minimalno znanje barem jednog stranog jezika. U većini slučajeva to je engleski, koji sve više dobiva na značenju. Dva strana jezika govori 32% ispitanika, što je također pozitivno i zadovoljavajuće, dok tri i više stranih jezika govori njih 3%, što je također pozitivan rezultat.

Koristite li znanstvenu i stručnu literaturu na stranom jeziku kao pomoć kod izrade seminara?

Da (39/132)

Da gotovo stalno (13/132)

Ne (36/132)

Ne nije potrebno (17/132)

9% ispitanika gotovo stalno koristi znanstvenu i stručnu literaturu na stranom jeziku. 12% ispitanika izjasnilo se da ne koristi stručnu literaturu na stranom jeziku, te da im nije potrebna. Razlog tome može biti nepoznavanje stranog jezika, odnosno njegovo neznanje.

Biste li se zaposlili na radnom mjestu gdje se od vas traži dobro poznavanje stranog jezika i dnevna komunikacija s inozemstvom?

Da (56/132)

Ne (65/132)

Nikako (11/132)

Na ovom pitanju studenti su podijeljenog mišljenja. 42% bi pristalo na radno mjesto gdje se traži poznavanje stranog jezika, dok 49% ne bi pristalo. Razlog tome može biti slabo znanje stranog jezika u govoru ili pak poznavanje samo jednog stranog jezika.

Biste li prihvatili ponudu rada izvan Hrvatske uz uvjet dobrog poznavanja stranog jezika?

Da (42/132)

Ne (18/132)

Ne znam (67/132)

Naravno (5/132)

30% ispitanika prihvatilo bi ponudu rada izvan Hrvatske, dok 63% ne bi, ili pak ne zna bi li takvu ponudu prihvatili. Razlog tome može biti slabo poznavanje stranog jezika, ili pak znanje samo jednog stranog jezika kao što je to slučaj kod većine studenata. Rezultati su dosta poražavajući ako uzmemo u obzir da je Hrvatska postala članica Europske unije, čime se studentima otvorila mogućnost zapošljavanja diljem Europe.

Koristite li se računalom na stranom jeziku?

Da (61/132)

Da, svakodnevno (31/132)

Ne (37/132)

Nikada (3/132)

70% ispitanika služi se računalom na stranom jeziku. Od ukupnog broja njih 23% ih se svakodnevno služi računalom na stranom jeziku. Dobiveni rezultati pozitivni su, te također upućuju na sve veću prisutnost i potrebu za znanjem stranih jezika. 30% ispitanika se ne služi računalom na stranom jeziku, dok se od ukupnog broja njih 2% nikada ne služi računalom na stranom jeziku.

Ako da, gdje ste se susreli sa stranim jezikom

Na internetu (106/132)

Prilikom izrade seminara (Microsoft Office) (34/132)

Negdje drugdje (9/132)

Odgovori koje smo dobili ukazuju nam da se 23% ispitanika svakodnevno služi računalom na stranom jeziku, dok se samo 2% njih nikada ne služi računalom na stranom jeziku. Većina ispitanika se sa stranim jezikom susrela na internetu, i to njih 80%. Ostali su se sa stranim jezikom osim na internetu susreli još i u literaturi (knjige, časopisi), te na televiziji.

Jeste li zainteresirani za sudjelovanje u Erasmus programu mobilnosti studenata?

Da (49/132)

Ne (83/132)

Smatrate li da je Vaše znanje stranih jezika dovoljno dobro da sudjelujete u Erasmus programu mobilnosti studenata?

Da (21/132)

Ne (82/132)

Djelomično je, ali ću ipak sudjelovati (29/132)

Smatrate li da je nepoznavanje stranoga jezika razlog slabog interesa studenata za sudjelovanje u Erasmus programu mobilnosti?

Da (103/132)

Ne (29/132)

Iz odgovora koje smo prikupili na tri zadnja postavljena pitanja vezana uz Erasmus program mobilnosti možemo zaključiti da bi većina studenata voljela sudjelovati u Erasmus programu. Većina studenata isto tako smatra kako njihovo znanje nije dovoljno dobro za sudjelovanje u programu i kako je nepoznavanje stranog jezika zapravo razlog slabog interesa studenata za sudjelovanje u ovom programu razmjene. Samo mali postotak ispitanika, njih 37%, nije zainteresirano za sudjelovanje u Erasmus programu ili pak nikad nije čulo za Erasmus program.

3. ZAKLJUČAK

Na Visokom gospodarskom učilištu u Križevcima strani jezici se podučavaju kao jezici struke, a ne kao opći jezici. Strani jezik (njemački, engleski) na Učilištu obavezan je na prvoj studijskoj godini, dok je na trećoj godini ponuđen kao izborni kolegij. Studenti su svjesni sve veće važnosti poznavanja stranog jezika. Na to upućuju dobiveni rezultati koji ukazuju da određeni broj studenata smatra kako će im strani jezik biti potreban u struci i kako će biti od velike važnosti njihovom budućem poslodavcu. Većina ispitanika nije zadovoljna vlastitim poznavanjem stranog jezika, te govori samo jedan strani jezik. Od ukupno 132 ispitanika 67 je studenata, dok je studentica 65. Veći broj njih uči engleski jezik, a na pitanje koliko dugo uče strani jeziku studenti su većinom odgovorili 9 godina i više. Stranim se jezikom studenti najčešće susreću prilikom pretraživanja interneta, te ih većina ne može zamisliti svakodnevni život bez upotrebe stranog jezika. Kod samovrednovanja svog znanja iz stranog jezika rezultati analize podataka djelomično su zadovoljavajući. Studenti nisu zadovoljni svojim znanjem stranog jezika, a svoje znanje u vještinama čitanja, pisanja, govora i slušanja ocijenili su najvišom ocjenom 4, i to za čitanje, dok su pisanje, slušanje i govor ocijenili podjednakim postotkom negativnih ocjena. Smatraju da njihovo znanje stranih jezika nije dovoljno dobro da bi ga mogli navesti u životopisu. Iz tog se razloga većina ispitanika ne bi zaposlila na radnom mjestu na kojem se traži znanje stranog jezika. Većina njih smatra kako je strani jezik struke potreban na Učilištu i kako će im biti potreban za buduće zanimanje. Smatraju kako će strani jezik još više dobiti na značenju ulaskom Hrvatske u Europsku uniju, ali da njegova važnost neće biti svugdje jednako zastupljena, već će ovisiti o potrebama radnog mjesta na koje će se prijaviti. Na pitanje studentima jesu li zainteresirani za sudjelovanje u Erasmus programu mobilnosti studenata većina ih je odgovorila da nije, jer njihovo znanje stranih jezika nije dovoljno dobro. Većina njih smatra kako je to ujedno i jedan od glavnih razloga slabog interesa za sudjelovanje u tom programu.

Analiza podataka koje smo dobili ovim istraživanjem ukazuje na to da veći broj ispitanika nije zadovoljan svojim znanjem stranog jezika. Najveći broj studenata govori jedan strani jezik. Na Učilištu se strani jezici podučavaju kao jezici struke, a ne kao opći jezici, što je možda i jedan od razloga slabe zainteresiranosti studenata za strane jezike. Studenti dolaze iz različitih škola s različitim predznanjem. Većina njih uči strani jezik 9 godina i više te, smatra da je znanje stranog jezika vrlo važno. Među mladima se sve više budi svijest o važnosti znanja stranih jezika, te ne mogu zamisliti svakodnevni život bez njegovog korištenja. Zabrinjavajući su dobiveni rezultati kod samovrednovanja u kojem studenti, iako svjesni važnosti poznavanja stranog jezika, svoje znanje iz vještina čitanja, pisanja, slušanja, te govora ocjenjuju vrlo niskim ocjenama. Između dobivenih odgovora ispitanika prve i druge godine ne vidi se velika razlika u njihovim promišljanjima. U današnje vrijeme kada se svakodnevni život ne može zamisliti bez tehnologije, mladi ljudi (studenti) sve su više primorani učiti strani jezik. Nezamisliv je svakodnevni život bez znanja barem jednog stranog jezika. Studenti najviše koriste strani jezik kako bi se koristili internetom, čitali različite časopise, komunicirali s vršnjacima diljem svijeta. Većina studenata smatra kako je strani jezik kao kolegij potreban na Učilištu, te da će kolegiji iz stranog jezika koji su ponuđeni na Učilištu biti korisni u njihovom budućem zanimanju. Isto tako, većina njih smatra kako će znanje stranog jezika uvelike dobiti na značenju ulaskom Hrvatske u Europsku uniju, te da će njihovim budućim poslodavcima znanje stranog jezika biti važno prilikom njihovog zapošljavanja. Učenje stranih jezika trebalo bi biti sastavni dio obrazovanja na svim njegovim razinama, uključujući i visoko obrazovanje. Ulaskom u Europsku uniju ulazimo u krug jezične i kulturne raznolikosti, te će znanje stranog jezika biti izuzetno važno.

BIBLIOGRAFIJA

- Anthony, L. (1997): English for specific purposes: What does it mean? Why is it different? Retrieved July, 17, 2008 from <http://antpc1.ice.ous.ac.jp>
- Anthony, L. (1997) Defining English for specific purposes and the role of the ESP practitioner. Retrieved July, 17, 2008 from <http://antpc1.ice.ous.ac.jp>
- Belcher, D. (2004). Trends in teaching English for specific purposes. *Annual Review of Applied Linguistics*, 24, 165-186. Cambridge University Press.

- Belcher, D. (2006). English for specific purposes: Teaching to perceived needs imagined futures in the worlds of work, study and everyday life. *TEOSL Quarterly*, 40(1), 133-156.
- Bojovic, M. (2006). Teaching foreign languages for specific purposes: Teacher development. The proceedings of the 31st Annual Association of Teacher Education in Europe.
- Brunton, M. (2009): An account of ESP – with possible future directions. *English for specific purposes*, Volume 8, 3 (24), 1-15.
- Carter, D. (1983). Some propositions about ESP. *The ESP Journal*, 2, 131-137.
- Dacre Pool L; Sewell, P. (2007). The key to employability: developing a practical model of graduate employability. Centre for Employability, University of Central Lancashire, Preston, UK. *Education and Training*. Vol. 49 No. 4, 277-289.
- DEST (2006): "Employability skills from framework to practice , an introductory guide for trainers and assessors", a report by the Australian Chamber of Commerce and Industry and the Business Council of Australia for the Department of education, Science and Training, Canberra.
- Dodrige, M. (1999). Generic Skill Requirements for Engineers in the 21st Century. *29th ASEE/IEEE Frontiers in Education Conference*. November 10 – 13, 1999, San Juan, Puerto Rico. Knight, P; Yorke, M; (2002). Employability through the curriculum. *A paper prepared for Skills plus Project*. June 2002 edition p.16, www.open.ac.uk/vqportal/Skills~Plus/home.htm
- Dudley-Evans, T., & St. John, M. J. (1998). *Developments in English for specific purposes: A multi-disciplinary approach*. Cambridge, Cambridge University Press.
- Edwards, N. (2000). Language for business: Effective needs assessment, syllabus design and materials preparation in a practical ESP case study. *English for specific purposes*, 19(3), 291-296.
- Far, M. (2008). On the relationship between ESP & EGP: A general perspective. *ESP world*. 1(17), Vol 7.
- Flowerdew, J. (1990). English for specific purposes: A selective review of the literature. *ELT Journal*, 44/4, 326-337.
- Gao, J. (2007). Designing an ESP course for Chinese university students of business. *Asian ESO Journal*. 3(1).
- Gatehouse, K. (2001). Key issues in English for Specific purposes (ESP) curriculum development. *Internet TESL Journal*, VII/10.
- Harvey, L; Locke, W; Moray, A. (2002). *Enhancing employability, recognising diversity: making links between Higher Education and the world of work*. London: Universities UK.
- Harvey, L. (1999). Employability: Developing relationship between higher education and employment. Opening presentation at the Fifth *Quality in Higher Education 24-Hour Seminar*. Warwick University.
- Hillage, J; Pollard, E. (1998): Employability: developing a framework for policy analysis. Department for education and employment (DfEE), Research report 85. Nottingham: DfEE publications.
- Hutchinson, T; Waters, A. (1987). *English for specific purposes: A learner-centered approach*. Cambridge, Cambridge University Press.
- Johns, A; Dudley-Evans, T. (2001). English for specific purposes: International in scope, specific in purpose. *TESOL Quarterly*, 25(2), 297-314.
- Kaur, S. (2007). ESP course design: Matching learner needs to aims. *ESP World*. 1(14), 6.
- Kubler, B; Forbes, P. (2004). *Employability Guide: English Subject Centre: Student Employability Profile*. United Kingdom: Enhancing Student Mobility Coordination Team of the Higher Education Academy (ESECT), The Council for Industry and Higher Education (CIHE) and Higher Education Academy Learning and Teaching Support Network (LTSN).
- Lafaye, B. E; Tsuda, S. (2002): Attitudes towards English language learning in higher education in Japan and the place of English in Japanese society, *Intercultural communication studies*, Tokai Gakuen University, XI-3, 145-161.
- Lau, A; Pang, M. (2000). Career strategies to strengthen graduate employees' employment position in the Hong Kong labour market, *Education + Training*. *Emerald Group Publishing Limited* Vol. 43. No 3, 135-149.
- Lie, K. Y; Pang, V; Mansur, F. (2009): Employer perceptions on graduate literacies in higher education in relation to the workplace. *English for specific purposes* www.esp-world.info
- Nemec, A. (2009): Problemi u nastavi stranoga jezika za grafičke dizajnere i inženjere grafičke tehnologije (iskustva, ideje, prijedlozi). *Strani jezici* 38, 2. Zagreb. Školska knjiga.
- Noakes Nicholas, S. (2004). Employability, lifelong learning, personal development and eportfolios at HKUST. *Proceedings of the second teaching and learning symposium*. Hong Kong. Senate Committee on Teaching and Learning Quality and Center of Enhanced Learning and Teaching, HKUST, <http://hdl.handle.net/1783.1/1710>

- Robinson, J. P. (2000). What are Employability Skills?, *Community Workforce Development Specialist, Alabama Cooperative Extension System*, Vol. 1, Issue 3.
- Stapa, S; Jais, I. (2005). A survey of writing needs and expectations of hotel management and tourism students. *ESP world*.1(9), 4.
- Stevens, P. (1977). Special purpose language learning: A perspective. *Language Teaching and Linguistic Abstracts*, 10, 145-163.
- Stevens, P. (1988). ESP after twenty years: A re-appraisal. In M. Tickoo (Ed.), *ESP: State of the art*. Singapore:SEAMEO Regional Language Centre.
- Tsuda, S. (2003): Attitudes towards English language learning in higher education in Japan (2): Raising Awareness of the notion of Global English, *Intercultural communication studies, Tokai Gakuen University*, XII-3, 61-75 str.
- Widdowson, H. (1983). *Learning purpose and language use*. Oxford: Oxford University Press.
- Yorke, M. (2006). Employability in higher education: what is it – what it is not" Enhancing Student Employability Coordination Team (ESECT), The Higher Education Academy.
- Zaharim, A; Yuzainee, Y; Zaidi, O. M; Azah, M; Norhamidi M. (2009). Engineering employability skills required by employers in Asia. Proceedings of the 6th WSEAS Conference on engineering education

SUMMARY

This paper elaborates on attitudes of the students of Križevci College of Agriculture regarding the importance of language for special purposes for mobility and employability. The first part of the paper provides theoretical background for research and defines language for specific purposes in the context of mobility and employability. Central part of the paper describes research methods and analysis of research carried out on 132 full time students of Professional study programme of agriculture. Most students are of the opinion that foreign language is an important course subject and that such knowledge and skills will be useful in their future occupation. They also believe that foreign language knowledge became increasingly important with Croatian membership in the EU and that their future employers will favour those job candidates with better foreign language skills. Foreign languages should be an integral part of education at all levels, including the level of higher education. EU membership puts us in the circle of linguistic and cultural diversity and knowledge of foreign languages will become increasingly important.